

Olivera Gavrić Pavić

DRAGAN MARTINOVIĆ i grupa ESNAF

Juli 2005.

Jedna iz druge u galeriji Progres održane su dve izložbe slične koncepcije. Jedna je grupna izložba autora objedinjenih nazivom "Esnaf", mahom iz Sremske Mitrovice gde im je sedište i koje je okupio i uveo u slikarstvo Dragan Martinović. (Skoro 30 godina ovaj slikar drži otvoreni studio u Sremskoj Mitrovici.) Druga izložba je samostalno predstavljanje Dragana Martinovića–Martina. (Dodat nadimak slikara je nešto što treba da zvuči i privuče pažnju, markentiški potez mnogih kolega koji verovatno donosi ploda kod određene publike.) Na prvoj izložbi se predstavilo 27 autora. Pokušaj da se

klasičnim realizmom napravi slika je tek ponegde urodio plodom. Prihvatljivi bi bili radovi Dragana Đakovića, Nikole Avakumovića, Jovice Tomaševića, Miljana Vasiljevića, Željka Lauševića i Gorana Mitrovića. Kod ovih autora je zastupljen ličan izraz u okviru akademskog realizma, slobodno baratanje zanatom, dar davanja atmosfere i lepote slici. I kod ostalih autora se mogu naći slični kvaliteti ali ono što kvari utisak je pretencioznost, preopterećenost pričom i detaljima. Kod nekih su vidne omaške i jasno pokazivanje amaterizma. Sklonost kiču lebdi kao pretnja u vazduhu i može se reći da taj trend lansira sam Dragan Martinović kao glavni predstavnik ove grupe. (Kopletan imidž ovog umetnika asocira na teatralnost i ezoteriju Miliča od Mačve i čini se da se svi ovi umetnici smatraju nastavljajima slične slikarske poetike: realistički folklor, uticaj naive, kvazi–glamur.)

Interesantan autor je Goran Mitrović koji je oslikao neobične prizore brodoloma, prljavih obala, štala u kojima strašila večeraju ili se venčavaju. Naizgled, njegove slike izgledaju "lepo" jer su dobro slikarski rešene, ali ako se udubimo u sadržaj videćemo da tu ima mnogo više od "lepote prizora". Šteta je što mladi autori koji ovde traže svoj put u klasičnom realizmu ili hiperrealizmu, moraju da balansiraju na ivici kiča, a ovakvo slikarstvo ne mora apriori to da bude. Potrebno je mnogo šire obrazovanje i upoznavanje drugih, adekvatnijih uzora u ovakvoj likovnoj poetici. Egzemplar kiča u koji je teško gledati je rad Dragana Ilića Di Voga.

Neposredno iza ove izložbe predstavio se sam Dragan Martinović. Za razliku od vrlo dobre slike koju je izložio sa grupom "EsnaF", ovde u velikom rasponu njegovih dela, od slikarstva do nadrislikarstva, od stava do poze, stiče se potpuno drugačiji utisak. U svojim najboljim radovima Martinović je vrlo otmen: ima dar za atmosferu, za taktlnost, za meru u svemu. Ove slike su tihe, nepretenciozne, često manjeg formata. Međutim, postoje krupne omaške koje daju ton celoj izložbi. Jedan veliki propust su slike velikog formata, komplikovane kompozicije, koje bi podsećale na visoku renesansu da su bolje urađene, pre svega u crtežu. Slab crtež i šturost boje koja se vrti isključivo oko smeđih tonova čini da ove radove posmatram kao ilustracije. Loš utisak prave i zvučni naslovi kao "Jahač sunčevog zraka na horizontima mašte". Druga vrsta omaški su komercijalne-šund slike u obliku krsta i trougla namenjene klijenteli koja ne zna šta je pravoslavno hrišćanstvo, a zna šta je slava, i kojoj svi ti pomešani simboli krsta (Bože oprost!) i

masonerije sasvim lepo stoje. Ovde Martinović pada sasvim nisko podilazeći estradi i onima koji se bave proricanjem sudbine i gatanjem: opsenarstvo, pa romantika, zakletve, ne zna se kome, pa Jevanđelje u sred tog brloga, pa autor kao mag koji može da nas uvede u "više sfere". Sve ovo je bilo sasvim nepotrebno. Jednostavno Martinović je morao da zna kada da se zaustavi i da razlikuje stvaralaštvo od egzibicionizma. Inače estradni karakter nije nešto novo. Zastupali su ga i veći slikari kao Dali, naša Olja Ivanjicki, Milić od Mačve, u novije vreme Biljana Vilimon i neka sasvim mlada imena koja poziraju za "Plejboj". (Od svega navedenog bi se mogla napraviti socio-loška studija na temu kulture u tranziciji.)

Radovi inspirisani Kosovskom bitkom i Sv. Savom su takođe veći promašaji. Slika u obliku velikog krsta banalizuje svetinju Kosovske bitke i svodi je na onaj mit koji je u svetskoj javnosti predstavljen kao kolektivna uobrazilja srpskog naroda kao nebeskog. Da budem jasnija: jeftini pristupi ovoj zahtevnoj temi ne štete samo slikaru već svima nama. Teatralnost i patetika nisu osećanja koja izražavaju istinski patriotizam. Takođe, Sv. Sava bi morao biti dostojnije naslikan. Sve ovo liči na jako plitku brazdu, a posebno je opasno igrati se sa verskim i drugim simbolima na nedostojan način. Proći će mnogo vremena da se u srpskom narodu povрати istinska vera i dostojanstvo, osećanje skrušenosti pred svetim i svest o poreklu, o slavnim korenima našeg naroda. Najgore od svega je povlađivati mediokritetima i kititi se kao za svadbu, bez osećanja mere i ukusa ili bilo kakve svesnosti o potrebi da se sve to što se želi reći bude i iznutra.